

Motion

1983/84: 1675

Lars Werner m. fl.

Höjt bidrag till fria grupper inom kulturområdet m. m.

De fria grupperna har blivit ett permanent inslag i det svenska kulturlivet. Grupperna, vilkas rötter finns i 1960-talet, bildades som alternativ till den institutionella teatern och har genom sina demokratiska arbetsformer, sina pjäsval och utveckling av olika uttrycksformer kommit att innebära en unik förnyelse av det svenska kulturlivet. Den uppsökande verksamhet grupperna bedrivit och den inriktning de haft på eftersatta gruppers behov, inte minst barnens och ungdomens, har varit av stort värde för kulturen i sin helhet. Grupperna har utgjort en motvikt mot den allt starkare kommersialiseringen av kulturen och inneburit en vitalisering av samhällslivet i stort.

Vpk har under en följd av år slagits för de fria gruppernas existens. Inte bara i riksdagen utan också runt om i de olika kommuner som valt att skära ned på just kulturanslagen. Trots ett hårdnande ekonomiskt klimat har de fria grupperna överlevt, och inte bara överlevt, utan utvecklat nya former och genrer som gett återklang också inom andra områden såsom musikdramatiskt verksamhet m. m.

Att fria teater-, dans- och musikgrupper gjort och gör en värdefull insats erkänns av många, också av kulturministern i årets budget. Särskilt framhålls deras insatser för barn och ungdom. Den förstärkning regeringen föreslår är emellertid en droppe i havet och kommer att leda till att ytterligare ett antal grupper tvingas endera lägga ned eller inskränka på sin verksamhet. Redan i dag har exempelvis turnéverksamheten kraftigt beskuren till nackdel för den uppsökande verksamheten. Vidare tvingas grupperna i allt större utsträckning inrikta sig på storstadsområden, såsom Stockholm eller Göteborg, medan stora delar av landet i övrigt blir utan det positiva inflytande de fria gruppernas verksamhet kan ge inte bara kulturpolitiskt, utan även samhällspolitiskt.

Att satsa på ett levande och medvetandegörande kulturliv borde vara en av de viktigaste åtgärderna inför åttiotalets "okultur" av borgerlig kommersialisering och ideologisk deformering. Därtill kommer att kultur inte är dyrt. En satsning på kulturlivet kostar förhållandevis marginella summor samtidigt som det skapar nya arbetstillfällen och ger värden som är omistliga i ett demokratiskt samhälle.

Kulturrådet genomförde för några år sedan en utredning som påvisade orättvisorna i anslagsfördelningen till de nya grupperna. Rådet krävde en kraftig uppräknings av anslagen. Utredningen begravdes av "statsfinansiella skäl". Nu har rådet ånyo utrett gruppernas situation och även i den

senaste utredningen påvisas orättvisorna. Som ett exempel kan följande tabell lyftas fram:

	Fria grupper	Riksteatern
Antal föreställningar	5 413	3 460
varav för barn/ungdom	2 830	1 350
Publik	568 804	658 196
Statsbidrag	11 082 000	97 993 000
Statsbidrag/förest.	2 047	28321
Statsbidrag/besök	19	149
Antal årsverken	482	415
Genomsnittlig lön/mån.	3 695	7 090

I utredningen föreslås ett förändrat bidragssystem innebärande att stödet koncentreras till ett mindre antal grupper med föreställningar av hög konstnärlig kvalitet. Förslaget har kraftigt kritiserats, men är trots allt enbart en följd av tidigare borgerliga regeringars och numera den socialdemokratiska regeringens direkta uppmaningar att "inrikta stödet mot de grupper vilkas verksamhet kan bedömas vara av stort konstnärligt eller kulturpolitiskt värde, så att dessa kan få bättre ekonomiska villkor för sin verksamhet". I regeringspropositionen sägs nu dels att kritik riktats mot förslaget, dels ock att reglerna för utbetalning inte bör ändras. Samtidigt framhålls att kulturrådets förslag skulle innebära "stora anspråk på statliga eller kommunala medel".

Kulturrådet har i själva verket föreslagit en ytterligt liten ökning av anslaget om 5 635 000 kr. att jämföra med ambitionerna för några år sedan på omkring 20 miljoner och att jämföra med vad som skulle krävas för att ge de fria grupperna en motsvarande andel som kommer andra institutioner till del.

Vpk har alltid motsatt sig det elitistiska tänkande de borgerliga regeringarna införde. Styrkan i gruppernas verksamhet är inte minst bredden. Därigenom skapas förnyelsen och förutsättningarna för nya grupper att växa fram också utom storstadsområdena. Fördelningen av statsbidragen bör ske så att en sådan utveckling understöds.

Centrumbildningarnas verksamhet är ett nödvändigt komplement till gruppernas verksamhet samtidigt som de utgör en kulturpolitisk resurs i sig som är omistlig. De har under senare år drabbats av kraftiga hyres- och andra kostnadshöjningar för sin verksamhet. Det gäller fotograficentrum, filmcentrum, danscentrum, författarcentrum och andra.

Med hänvisning till ovanstående föreslås

1. att riksdagen med ändring av proposition 1983/84: 100 beslutar att under Utbildningsdepartmentet, bil. 10, F 2, Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer m. m., uppta ett i förhållande till regeringens förslag med 3 500 000 kr. förhöjt belopp avseende centrumbildningar inom teaterns, dansens, musikens, filmens, litteraturens och bildkonstens områden,

2. att riksdagen med ändring av proposition 1983/84: 10 beslutar att under Utbildningsdepartementets, bil. 10, F 18, Bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper, uppta ett i förhållande till regeringens förslag med 20 000 000 kr. förhöjt belopp.
3. att riksdagen uttalar sig för att reglerna för utbetalning av statsbidraget till de fria grupperna bör ändras i enlighet med vad som anges i motionen.

Stockholm den 25 januari 1984

LARS WERNER (vpk)

BERTIL MÅBRINK (vpk)

C.-H. HERMANSSON (vpk)

JÖRN SVENSSON (vpk)

NILS BERNDTSON (vpk)

EVA HJELMSTRÖM (vpk)

